

Сборник съдебна практика

Дело C-617/10

Åklagaren
срещу
Hans Åkerberg Fransson

(Преюдициално запитване, отправено от Haparanda tingsrätt)

„Харта на основните права на Европейския съюз — Приложно поле — Член 51 — Прилагане на правото на Съюза — Наказване на действия, които засягат собствен ресурс на Съюза — Член 50 — Принцип *ne bis in idem* — Национална система, която включва две отделни производства, административно и наказателно, за санкциониране на едно и също противоправно деяние — Съвместимост“

Резюме — Решение на Съда (голям състав) от 26 февруари 2013 г.

1. *Преюдициални въпроси — Компетентност на Съда — Граници — Искане за тълкуване на Хартата на основните права на Европейския съюз — Национална правна уредба, съдържаща критерий на привързване към правото на Съюза — Компетентност на Съда*

(член 267 ДФЕС; член 51, параграф 1 от Хартата на основните права на Европейския съюз)

2. *Основни права — Харта на основните права на Европейския съюз — Приложно поле — Национална правна уредба, съдържаща критерий на привързване към правото на Съюза — Правна уредба, която санкционира нарушенията на разпоредбите на правото на Съюза — Действия на държавите членки, които не се регламентират изцяло от това право — Приложимост на хартата, както и на националните стандарти за защита на основните права*

(член 325 ДФЕС; член 51, параграф 1 от Хартата на основните права на Европейския съюз; членове 2 и 22 от Директива 77/388 на Съвета и член 250, параграф 1 и член 273 от Директива 2006/112 на Съвета)

3. *Основни права — Принцип *ne bis in idem* — Кумулиране на наказателноправни и административни санкции за едно и също противоправно деяние — Данъчна измама — Нарушение на посочения принцип — Липса*

(член 50 от Хартата на основните права на Европейския съюз)

4. *Преюдициални въпроси — Компетентност на Съда — Граници — Общи или хипотетични въпроси — Въпрос с абстрактен и изцяло хипотетичен характер по отношение на предмета на спора в главното производство — Недопустимост*

(член 267 ДФЕС)

5. *Основни права — Европейска конвенция за защита на правата на човека — Връзка между конвенцията и норма на националното право — Връзка, която не попада в приложното поле на правото на Съюза*

(член 6, параграф 3 ДЕС; член 52, параграф 3 от Хартата на основните права на Европейския съюз)

6. *Право на Европейския съюз — Предимство — Съдебна практика, която ограничава задължението да се остави без приложение разпоредба, която противоречи на Хартата на основните права на Европейския съюз — Недопустимост*

(член 267 ДФЕС; Харта на основните права на Европейския съюз)

1. Приложното поле на Хартата на основните права на Европейския съюз спрямо дейността на държавите членки е определено в член 51, параграф 1 от същата, съгласно който разпоредбите на хартата се отнасят за държавите членки единствено когато те прилагат правото на Съюза. Всъщност основните права, гарантирани в правния ред на Съюза, трябва да се прилагат във всички случаи, уредени от правото на Съюза, но не и извън тези случаи.

Съдът следователно не може да преценява с оглед на хартата национална правна уредба, която не попада в обхвата на правото на Съюза. От друга страна, когато такава уредба попада в обхвата на посоченото право, във връзка с преюдициалното запитване Съдът трябва да даде всички насоки за тълкуване, необходими за преценката на националната юрисдикция относно това дали тази правна уредба е съобразена с основните права, чието спазване Съдът гарантира.

(вж. точки 17 и 19)

2. Когато юрисдикция на държава членка трябва да провери дали национална разпоредба или мярка, с която се прилага правото на Съюза по смисъла на член 51, параграф 1 от Хартата, е съвместима с основните права в хипотеза, при която действията на държавите членки не се регламентират изцяло от това право, националните органи и юрисдикции могат да прилагат националните стандарти за защита на основните права, стига в този процес да не се намалява нивото на защита, предвидено от Хартата съгласно тълкуването на Съда, нито предимството, единството и ефективността на правото на Съюза. За тази цел, когато трябва да тълкуват разпоредбите на Хартата, националните юрисдикции могат, а в определени случаи са длъжни, да отправят до Съда преюдициално запитване съгласно член 267 ДФЕС.

Така данъчните санкции и наказателното преследване за престъпления против данъчната и осигурителната система поради предоставената невярна информация за целите на данъка върху добавената стойност представляват прилагане на член 2, член 250, параграф 1 и член 273 от Директива 2006/12 относно общата система на данъка върху добавената стойност (предишни членове 2 и 22 от Шеста директива) и на член 325 ДФЕС, и следователно на правото на Съюза по смисъла на член 51, параграф 1 от Хартата на основните права на Европейския съюз.

Обстоятелството, че националните правни норми, които са в основата на посочените данъчни санкции и наказателно преследване, не са приети, за да се транспонира Директива 2006/112, не може да постави под въпрос този извод, тъй като с прилагането им се цели да се санкционира нарушение на разпоредбите на посочената директива и следователно да се изпълни наложеното от Договора задължение на държавите членки да санкционират ефективно действията, които засягат финансовите интереси на Съюза.

(вж. точки 27—30)

3. Принципът *ne bis in idem*, прогласен в член 50 от Хартата на основните права на Европейския съюз, допуска държава членка да наложи последователно данъчна и наказателноправна санкция за едно и също деяние, изразяващо се в неизпълнение на задълженията за деклариране за целите на данъка върху добавената стойност, ако първата санкция няма наказателноправен характер — нещо, което националната юрисдикция трябва да провери.

Държавите членки могат свободно да избират приложимите санкции, за да гарантират събирането на всички приходи от данъка върху добавената стойност, а следователно и защитата на финансовите интереси на Съюза. Ето защо тези санкции могат да бъдат административни, наказателноправни или съчетание от двете. Само когато данъчната санкция има наказателноправен характер по смисъла на член 50 от Хартата и е влязла в сила, посочената разпоредба не допуска да бъде образувано наказателно преследване за същото деяние срещу същото лице.

За преценката дали данъчните санкции имат наказателноправен характер са релевантни три критерия. Първият критерий е правната квалификация на нарушението във вътрешното право, вторият — самото естество на нарушението, а третият — естеството и тежестта на санкцията, която може да бъде наложена на съответното лице.

(вж. точки 34, 35 и 37; точка 1 от диспозитива)

4. Вж. текста на решението.

(вж. точки 40—42)

5. Правото на Съюза не регламентира връзката между Европейската конвенция за защита на правата на човека и правните системи на държавите членки и освен това не посочва какви последици трябва да бъдат изведени от националния съд при противоречие между гарантираните от тази конвенция права и разпоредба на националното право.

Макар признатите от Европейската конвенция за защита на правата на човека основни права да са част от правото на Съюза като основни принципи, както потвърждава член 6, параграф 3 ДЕС, и макар член 52, параграф 3 от Хартата на основните права на Европейския съюз да изисква съдържащите се в тази харта права, съответстващи на права, гарантирани от Европейската конвенция за защита на правата на човека, да имат същия смисъл и обхват като дадените им в посочената конвенция, докато Съюзът не се присъедини към нея, тя не представлява юридически акт, формално интегриран в правния ред на Съюза.

(вж. точка 44; точка 2 от диспозитива)

6. Правото на Съюза не допуска съдебна практика — съгласно която, за да бъде националният съд задължен да остави без приложение всяка разпоредба, която противоречи на гарантирано от Хартата на основните права на Европейския съюз основно право, това противоречие трябва да произтича ясно от текста на Хартата или от свързаната с нея съдебна практика, — когато тя отказва на националния съд правомощието да направи цялостна преценка, евентуално със съдействието на Съда на Европейския съюз, за съвместимост на посочената разпоредба с Хартата.

Такава практика намалява ефективността на правото на Съюза, поради факта че отказва на компетентния да прилага това право съд правомощието в самия момент на прилагането да извърши всичко необходимо, за да изключи прилагането на националните законови разпоредби, които евентуално представляват пречка за пълното действие на нормите на Съюза.

(вж. точки 46 и 48; точка 3 от диспозитива)